

ЗВ'ЯЗОК ТИПУ ПОВЕДІНКИ В СТРЕСОВІЙ СИТУАЦІЇ З РІВНЕМ ПСИХІЧНОЇ НАПРУГИ СТУДЕНТІВ

Дубчак Г.М. Зв'язок типу поведінки в стресовій ситуації з рівнем психічної напруги студентів. Стаття присвячена актуальній проблемі стресостійкості студентів соціономічних професій, професійна діяльність яких є одним з найбільш напружених в психологічному плані видів трудової активності. Описано процедуру дослідження з використанням опитувальника самодіагностики типу поведінки в стресовій ситуації (Бойко В.В.) та шкали психологічного стресу PSM-25. Проаналізовано особливості психічної напруги, типів поведінки в стресових ситуаціях та специфіку цих проявів у сучасних українських студентів вищих та середніх навчальних закладів. Емпірично підтверджено зв'язок типу поведінки в стресовій ситуації з рівнем психічної напруги студентів: чим вищий є рівень психічного напруження, тим частіше студенти виявляють стресогенні типи поведінки.

Ключові слова: соціономічні професії, студенти, стрес, стресостійкість, рівень психічного напруження, тип поведінки в стресовій ситуації.

Дубчак Г.М. Связь типа поведения в стрессовой ситуации с уровнем психического напряжения студентов. Статья посвящена актуальной проблеме стрессоустойчивости студентов социономических профессий, профессиональная деятельность которых является одной из наиболее напряженных в психологическом плане видов трудовой активности. Описана процедура исследования с использованием опросника самодиагностики типа поведения в стрессовой ситуации (Бойко В.В.) и шкалы психологического стресса PSM-25. Проанализированы особенности психического напряжения, типов поведения в стрессовых ситуациях и специфика этих проявлений у современных украинских студентов высших и средних учебных заведений. Эмпирически подтверждено связь типа поведения в стрессовой ситуации с уровнем психического напряжения студентов: чем выше уровень психического напряжения, тем чаще люди используют стрессогенные типы поведения.

Ключевые слова: социономические профессии, студенты, стресс, стрессоустойчивость, уровень психического напряжения, тип поведения в стрессовой ситуации.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Для студентів як окремої соціальної групи характерним є становлення і утвердження своєї Я-концепції, формування цінностей і норм моралі, визначення і усвідомлення свого місця в світі, що обумовлює завершення процесу становлення особистості. Саме на цьому фундаменті відбувається формування майбутнього фахівця. І власне в цьому віці студенти, переживаючи великі нервово-психічні навантаження, є особливо вразливими до впливу різних стресових ситуацій, що вимагає свого вивчення.

Останні дослідження і публікації, виділення невирішених питань загальної проблеми, якій присвячується стаття. Незважаючи на достатньо високий теоретичний рівень досліджень, присвячених проблемі стресостійкості, лише не значна їх частина присвячена емпіричному вивченню окремих аспектів підготовки фахівців, що явно свідчить про недостатню увагу, яку приділяють дослідники цій проблематиці і обумовлює наявність прогалини в підготовці майбутніх спеціалістів [2;3].

Так, спроби вивчення стресостійкості майбутніх фахівців знаходимо в працях Т.В. Середи (1987), Ю.В. Щербатих (2000, 2006), О.В. Лозгачової (2004), М.С. Корольчука (2006), В.М. Крайнюк (2007), О.М. Кокуна (2012).

Однак у вітчизняній психологічній літературі недостатньо вивчено вплив індивідуально-психологічних характеристик та особистісних властивостей стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій.

Формулювання цілей і постановка завдань статті. Метою статті є емпіричне підтвердження зв'язку типів поведінки в стресовій ситуації з рівнем психічної напруги студентів.

Виклад методики і результатів емпіричного дослідження. З метою вивчення особливостей стресостійкості сучасних українських студентів, що навчаються за різними соціономічними професіями, нами було проведено емпіричне дослідження, в якому взяли участь 198 студентів професійних училищ та вищих навчальних закладів м. Чернівці (Україна), серед яких студенти університету склали 113 осіб, а професійних училищ – 85, що відповідно становить 57% і 43 %. Вік досліджуваних студентів – від 16 до 38 років ($M=19,21$; $SD=4,36$). Середній вік студентів вищих навчальних закладів ($20,60 \pm 5,23$) є істотно вищим, ніж професійних училищ ($17,23 \pm 0,87$) ($p < 0,001$). Серед досліджуваних було 96 чоловіків та 102 жінки, що у процентному відношенні становить 48,5% та 51,5% відповідно. У дослідженні ми прагнули охопити студентів усіх років навчання, тобто, з першого по п'ятий курс. Розподіл досліджуваних за спеціальностями, курсом навчання, статтю та типом навчальних закладів представлено в таблицях № 1-2.

Таблиця 1.

Розподіл студентів за професіями, типами навчальних закладів та статтю

		Студенти професійних училищ			Студенти вищих навчальних закладів			
		1	2	3	4	5	6	7
Показники		1	2	3	4	5	6	7
N		27	26	32	30	28	30	25
%		14	13	16	15	14	15	13
Чоловіки	N	12	12	15	16	13	14	14
	%	44	46	47	53	46	47	56
Жінки	N	15	14	17	14	15	16	11
	%	28	17	26	24	27	26	22

Примітки: студенти: 1 – фельдшери, медичні сестри; 2 – продавці; 3 – офіціанти, бармени; 4 – вчителі історії; 5 – юристи; 6 – соціальні педагоги; 7 – психологи.

Тест хі-квадрат показав гомогенність груп студентів за статтю, спеціальністю та типом навчального закладу ($p \geq 0,05$; n_i).

Таблиця 2.

Розподіл студентів за статтю та курсом навчання

Показники	Курс					Всього
	1	2	3	4	5	
Чоловіки	45	12	17	9	13	96
Жінки	32	15	22	12	21	102
Всього	77	27	39	21	34	198

У дослідженні було використано опитувальник самодіагностики типу поведінки в стресовій ситуації та шкалу психологічного стресу» PSM-25 [1; 4].

Опитувальник самодіагностики типу поведінки в стресовій ситуації (Бойко В.В.) дозволив нам визначити типи поведінки А, В та А/В, тобто виявити, як студенти вузу реагують на стрес та наскільки є схильними до впливу стресогенних факторів [4]. Шкала психологічного стресу PSM-25 (адаптація Н.Є. Водоп'янової) призначена для виявлення рівня психічної напруги [1]. Результати перевірки психометричних властивостей використаних методик свідчать про їх високу надійність, специфічність, чутливість і валідність.

Математико-статистичні процедури з аналізу результатів дослідження проводилися з використанням комп'ютерної статистичної програми SPSS v.11.5 for Windows (t-критерій Стюдента для незалежних груп, однофакторний дисперсійний аналіз, кореляційний та регресійний аналіз). Перевірка нормальності розподілу даних здійснювалася на основі тесту Колмогорова-Смирнова. Розподіл за всіма шкалами є нормальним ($p > 0,05$).

Порівняльний аналіз типу поведінки студентів в стресовій ситуації. Опитувальник самодіагностики типу поведінки в стресовій ситуації (Бойко В.В.) дозволив з'ясувати, що домінуючим у поведінці студентів є проміжний тип А/В. Приблизно однакова кількість студентів демонструє типи поведінки А та В.

Таблиця 3.

Аналіз типів поведінки студентів в стресовій ситуації

Типи поведінки	N	%	M	σ	p
Тип В	41	20,7	63,72	10,45	0,001
Тип А/В	114	57,6	87,02	6,16	
Тип А	43	21,7	108,07	5,26	

Так званий стереотип поведінки А може спричинити схильність студентів до різних захворювань і саме певні риси характеру і погляди людини стають першопричиною стресових симптомів. Водночас стереотип поведінки В рідше призводить до виникнення психологічних проблем у процесі взаємодії між людьми. Це означає, що студенти, які належать до типу В чи А/В є такими ж активними, продуктивно працюють та досягають бажаного, як і люди типу А, однак без агресивності, нетерпіння, зберігаючи самоопанування і здатність розслаблятися.

Наступним кроком нашого аналізу було порівняння досліджуваних груп студентів за типом навчального закладу (див. табл. 4).

Таблиця 4.

Аналіз типів поведінки в стресовій ситуації студентів вищих та середніх навчальних закладів

Типи поведінки	СНЗ				ВНЗ				t	p
	N	%	M	σ	N	%	M	σ		
Тип В	25	29,4	60,84	12,8	16	14,2	66,00	7,61	-1,563	0,127
Тип А/В	41	48,2	88,51	6,82	73	64,6	86,16	5,63	-1,977	0,051
Тип А	19	22,4	109,04	5,56	24	21,2	106,56	4,51	1,639	0,109

Примітки: СНЗ – середній навчальний заклад, ВНЗ – вищий навчальний заклад.

Наведені у таблиці дані свідчать про те, що для сучасних українських студентів як вищих навчальних закладів, так і професійних училищ, домінуючим є тип поведінки А/В, однак у студентів вузів він виявляється в поведінці значно частіше, ніж у студентів професійних училищ (відповідно 64,6% та 48,2%). Тип поведінки А проявляється з однаковою частотою у студентів вищих і середніх навчальних закладів. Деяко несподіваними виявились результати аналізу поведінки типу В. У нашому дослідженні з'ясувалося, що студенти професійних училищ в стресовій ситуації двічі частіше виявляли такий тип поведінки, порівняно зі студентами вищих навчальних закладів. Однак, виявлені відмінності виявились статистично не значущими ($p > 0,05$).

Наступним кроком нашого аналізу було порівняння емпіричних даних типів поведінки студентів за статтю (див. табл. 5).

Таблиця 5.

Аналіз типів поведінки в стресовій ситуації за статтю

Типи поведінки	Хлопці				Дівчата				t	p
	N	%	M	σ	N	%	M	σ		
Тип В	14	14,6	64,36	12,29	27	26,5	63,05	8,352	3,651	0,001
Тип А/В	60	62,5	87,93	6,01	54	52,9	85,98	6,215	-1,699	0,092
Тип А	22	22,9	104,4	4,07	21	20,6	109,96	4,848	-0,412	0,683

Вище наведені дані показують, що спільним у стресових ситуаціях типом поведінки хлопців та дівчат є домінуючий тип А/В. Суттєві відмінності виявились у типах поведінки А і В: у стресових ситуаціях дівчата частіше виявляють стереотип В, тоді як хлопці – стереотип А. Ці відмінності, на нашу думку, можна пояснити гендерними особливостями виховання хлопців та дівчат.

На основі аналізу критерію t-Student виявлено значущі відмінності лише в одному типі поведінки хлопців та дівчат: стереотип В, який зараховують до конструктивних, частіше проявляється в поведінці дівчат, ніж хлопців ($p < 0,001$). За іншими типами поведінки в стресовій ситуації відмінності статистично не значущі ($p > 0,05$).

Цікавим виявився аналіз результатів дослідження за спеціальностями, за якими студенти здобувають освіту (див. таблиці 6-7).

Таблиця 6.

Аналіз типів поведінки в стресовій ситуації за спеціальностями студентів

Типи поведінки	СНЗ (%)			ВНЗ (%)			
	1	2	3	4	5	6	7
Тип В	29,6	30,8	28,1	6,7	17,9	23,3	8,0
Тип А/В	51,9	46,2	46,9	60,0	53,6	63,3	84,0
Тип А	18,5	23,1	25,0	33,3	28,6	13,3	8,0

Примітки: студенти: 1 – фельдшери, медичні сестри; 2 – продавці; 3 – офіціанти, бармени; 4 – вчителі історії; 5 – юристи; 6 – соціальні педагоги; 7 – психологи.

Частотний аналіз даних, наведених у таблиці 6 показав, що для сучасних українських студентів у стресових ситуаціях характерним є домінування стереотипу поведінки А/В, причому найчастіше він проявляється у майбутніх психологів, а найменш – у продавців та офіціантів-барменів (відповідно 84% та близько 46%). Тип поведінки В домінує близько у 30 % студентів-фельдшерів та медичних сестер, продавців та офіціантів-барменів; найменш – у психологів та істориків (6,7 % та 8 %). Тип поведінки А найчастіше виявляється у студентів-істориків (33,3 %), а найменш – у психологів (8%). Виявлені відмінності в поведінці досліджуваних студентів, на нашу думку, можна пояснити специфікою їхнього навчання: у майбутніх фахівців допомагаючих професій у стресових ситуаціях більш вираженим є стереотип В, тоді як у юристів та істориків стереотип А. Однофакторний дисперсійний аналіз для незалежних вибірок показав, що виявлені відмінності є істотними для стереотипу поведінки А/В. За іншими типами поведінки відмінності статистично не значущі ($p > 0,05$).

Таблиця 7.

Показники поведінки в стресовій ситуації за спеціальностями студентів

Типи поведінки		СНЗ (%)			ВНЗ (%)				р
		1	2	3	4	5	6	7	
Тип А	М	106,25	111,38	109,44	101,50	108,80	105,71	109,00	0,14
	σ	6,777	4,207	4,876	2,121	3,962	3,348	5,657	
Тип А/В	М	87,57	90,58	87,73	84,78	84,13	88,84	86,38	0,06
	σ	6,548	6,259	7,554	6,404	6,174	5,814	3,278	
Тип В	М	70,80	52,50	60,88	66,60	67,38	63,75	62,00	0,57
	σ	6,261	4,139	11,34	6,328	10,86	5,058	4,450	

Примітки: найменування професій як у таблиці 6.

Порівняльний аналіз рівня психічної напруги студентів. Важливим етапом нашого дослідження стало вивчення проявів психічної напруги в житті сучасних студентів. Згідно ключа до методики, чим вищий рівень психічної напруги, тим вищий рівень психологічного стресу.

Наведені у таблиці 8 дані свідчать про те, що для сучасних студентів характерним є низький та середній рівень психічної напруги.

Таблиця 8.

Рівень психічної напруги студентів

Рівень	N	%	M	σ	p
Низький	149	75,3	75,40	15,28	0,001
Середній	48	24,2	117,38	11,83	
Високий	1	5	157,00	0,0	

Наступним кроком нашого аналізу було порівняння емпіричних даних досліджуваних груп студентів за статтю (див. табл. 9). Дані частотного аналізу показують, що для близько 91% хлопців домінуючим є низький рівень психічної напруги, тоді як у дівчат такий рівень виявлено лише у 61% досліджуваних. Окрім цього, для майже 38% дівчат рівень психічної напруги є середнім, тоді як у хлопців він виявлений лише у 9%.

Таблиця 9.

Показники психічної напруги студентів за статтю

Рівень	Хлопці				Дівчата				t	p
	N	%	M	σ	N	%	M	σ		
Низький	87	90,6	71,95	15,72	62	60,8	80,23	13,33	3,25	0,005
Середній	9	9,4	108,56	8,27	39	38,2	119,36	11,57	3,36	0,001
Високий	0	0	0,0	0,0	1	1	157	0,0	0,0	0,0

В цілому, за усіма рівнями психічної напруги, зазначені відмінності є статистично значущими: $t(196)=6,78$, $p<0,001$. Це означає, що рівень психічної напруги дівчат є статистично вищим ($M=95,94$, $\sigma=23,62$), ніж у хлопців ($M=75,39$, $\sigma=18,56$).

Доповненням аналізу є порівняння досліджуваних груп студентів за типом навчального закладу. Результати аналізу представлені в таблиці 10.

Таблиця 10.

Показники психічної напруги студентів вищих та середніх навчальних закладів

	СНЗ				ВНЗ				p
	N	%	M	σ	N	%	M	σ	
Низький	59	69,4	75,12	17,08	90	79,6	75,58	14,07	0,70
Середній	25	29,4	120,28	12,42	23	20,4	114,13	10,30	0,86
Високий	1	1,2	157,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-

Примітки: СНЗ – середній навчальний заклад, ВНЗ – вищий навчальний заклад.

Вище наведені у таблиці дані частотного аналізу показують, що спільним для сучасних студентів вищих та середніх навчальних закладів є домінування низького та середнього рівня психічної напруги. Аналіз критерію t-Student для незалежних груп не виявив істотних відмінностей між досліджуваними групами студентів ВНЗ та професійних училищ.

Цікавим виявився аналіз типів поведінки за спеціальностями, за якими навчаються досліджувані групи студентів (див. табл. 11-12). Дані, наведені у таблиці 11 показують, що найчастіше у сучасних студентів, що навчаються за різними соціономічними професіями, домінує низький та середній рівень психічної напруги і практично не виявлено студентів з високим рівнем напруги.

Таблиця 11.

Аналіз психічної напруги студентів за спеціальностями

	СНЗ (%)			ВНЗ (%)			
	1	2	3	4	5	6	7
Низький	70,4	80,8	59,4	83,3	89,3	63,3	84
Середній	25,9	19,2	40,6	16,7	10,7	36,7	16
Високий	3,7	0	0	0	0	0	0

Примітки: студенти: 1 – фельдшери, медичні сестри; 2 – продавці; 3 – офіціанти, бармени; 4 – вчителі історії; 5 – юристи; 6 – соціальні педагоги; 7 – психологи.

Найбільше студентів з низьким рівнем психічної напруги серед майбутніх юристів, а найменш – серед офіціантів-барменів. Середній рівень напруги домінує серед майбутніх офіціантів-барменів та соціальних педагогів; найменш виражений серед юристів. Виявлені відмінності статистично значущі ($p < 0,01$).

Таблиця 12.

Показники психічної напруги студентів за спеціальностями

Показники		СНЗ			ВНЗ				F	p
		1	2	3	4	5	6	7		
Низький	M	82,63	77,57	64,89	75,08	74,24	80,32	73,48	2,89	0,01
	σ	12,13	20,09	12,93	16,12	14,84	13,16	10,99		
Середній	M	110,00	118,20	126,62	108,00	116,33	116,73	113,00	3,08	0,01
	σ	9,25	7,53	11,83	7,38	13,65	11,08	8,83		
Високий	M	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	σ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		

Примітки: найменування професій як у таблиці 6.

Порівняльний аналіз типів поведінки в стресовій ситуації з рівнями психічної напруги студентів. Значний інтерес, на наш погляд, становить порівняльний аналіз рівнів психічної напруги з типами поведінки в стресовій ситуації. Кількісні показники цих параметрів наведені в таблиці 13.

Як свідчать результати аналізу, студенти, яких ми віднесли до стереотипу поведінки В, мають найнижчі значення за шкалою психічної напруги в порівнянні зі студентами типу А/В та А. Найвищий рівень психічної напруги притаманний студентам з поведінкою типу А. Однофакторний дисперсійний аналіз показав, що зазначені відмінності є статистично значущими: $F(2;195)=15,092$; $p < 0,001$.

Таблиця 13.

Співставлення типу поведінки в стресовій ситуації з показниками психічної напруги

Показники		Тип поведінки студентів в стресовій ситуації		
		В	А/В	А
Рівень психічної напруги	M	75,88	84,17	101,59
	σ	22,43	21,38	23,68

Кореляційний аналіз Спірмена підтвердив зв'язок типу поведінки в стресовій ситуації з рівнем психічної напруги: $r=0,594$; ($p<0,01$). Це означає, що існує сильний позитивний зв'язок між досліджуваними змінними. Отже, наведені емпіричні дані дозволяють констатувати, що враз із зростанням рівня психоемоційної напруги зростає схильність до стресових проявів в поведінці і навпаки, певні стереотипи поведінки можуть провокувати схильність до впливу стресогенних факторів.

З метою перевірки можливості передбачення типу поведінки на підставі рівня стресогенності нами був проведений аналіз регресії. Запропонована лінійна модель виявилась істотною, $F(1,196)=43,27$, $p<0,001$. За допомогою цієї моделі пояснюється 18 % дисперсії. Залежність між предиктором а залежною змінною є досить виражена і додатна ($\beta=0,43$). Це означає, що чим вищий є рівень психогенного навантаження, тим частіше люди виявляють стресогенні типи поведінки.

Таким чином, наведені емпіричні дані підтверджують попередні висновки про те, що тип поведінки в стресовій ситуації пов'язаний з рівнем психічної напруги.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На основі узагальнення викладеного вище можна зробити наступні висновки:

Для сучасних українських студентів вищих та середніх навчальних закладів характерним є низький та середній рівень психічної напруги, причому у дівчат рівень напруги є істотно вищим, ніж хлопців.

Домінуючим типом поведінки студентів у стресових ситуаціях є тип А/В; типи поведінки А і В проявляються з однаковою частотою. Відмінності за статтю, типом навчального закладу та спеціальністю, за якою навчаються майбутні фахівці соціономічних професій статистично не значущі.

Існує сильний позитивний лінійний зв'язок типу поведінки в стресовій ситуації з рівнем психічної напруги. У студентів типу В, виявлено найнижчі значення за шкалою психічної напруги в порівнянні зі студентами типу А/В та А. Найвищий рівень психічної напруги притаманний студентам типу А.

Таким чином, результати емпіричного дослідження підтвердили зв'язок типу поведінки в стресовій ситуації з рівнем психічної напруги студентів: чим вищий є рівень психогенного навантаження, тим частіше люди виявляють стресогенні типи поведінки. Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у розробці системи заходів, спрямованих на розвиток професійної стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій.

Список використаних джерел

1. Водопьянова Н.Е. Психодиагностика стресса / Н.Е. Водопьянова. – СПб.: Питер, 2009. – 336 с.
2. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця : монографія / О.М. Кокун. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство, 2012. – 200 с.
3. Крайнюк В.М. Психологія стресостійкості особистості / В.М. Крайнюк. – К.: Ніка-Центр, 2007. – 432 с.
4. Титаренко Т.М., Лепіхова Л.А., Кляпець О.Я. Формування в молоді настанов на здоровий спосіб життя: Методичні рекомендації / Т.М. Титаренко, Л.А. Лепіхова, О.Я. Кляпець – К.: Міленіум, 2006. – 124 с.

Spisok vikoristanih dzherel

1. Vodop'janova N.E. Psihodiagnostikastressa /N.E.Vodop'janova.- SPb., 2009.-336s.
2. Kokun O.M. Psychologija profesijnogo stanovlennja suchasnogo fahivcja : monografija / O.M.Kokun. – K.: DP «Inform.- analit. agentstvo, 2012. – 200 s.
3. Krajnjuk V.M. Psychologija stresostijkosti osobystosti / V.M. Krajnjuk. – K.: Nika – Centr, 2007. – 432 s.
4. Tytarenko T.M., Ljepihova L.A., Kljavec' O.Ja. Formuvannja v molodi nastanov na zdorovyj sposib zhyttja: Metodychni rekomendacii' / T.M.Tytarenko, L.A.Ljepihova, O.Ja.Kljavec' – K.: Milenium, 2006. – 124 s.

Dubchak G.M. Connection between the type of behaviour in stressful situation and the level of stress tension among students. Article concerns very actual problem of stress resistance of students of socioeconomic professions, whose work is one of the most psychologically stressful types of professional activity. There is described the procedure of research with the use of self-diagnostic questionnaire of behaviour type in a stressful situation (Boyko V.V.) and psychological stress scale PSM-25. The article explores the features of mental stress, types of behaviour in stressful situations and the specifics of these manifestations for modern students of universities and vocational schools. The dominant type of behaviour of students in stressful situation is type A/B; types of behaviour A and B occur with the same frequency. The differences between gender, type of educational institution and speciality of future specialists of socio-economic professions are statistically not significant.

Low and average levels of mental stress are characteristic for modern students, but for girls the level of mental stress is considerably higher than for boys. The connection between the type of behaviour in stressful situation and the level of mental stress of students is empirically confirmed: the highest level of mental stress is characteristic for students with behaviour type A; among students with behaviour type B there are revealed the lowest values on a psychological stress scale in comparison to students of A/B and B types. In conclusion, the results of empirical studies have confirmed the connection between type of behaviour in stressful situation and the level of mental stress of students: the higher the level of mental tension is, the more often students reveal stressogenic types of behaviour.

Keywords: socio-economic profession, students, stress, resistance to stress, mental tension level, mental stress, the type of behaviour in stressful situation